

enkratnim zasukanjem mize, z ozirom na velikost, 3 do 12 kilogramov surovega masla.

Ahlbornov stroj za gnetenje surovega masla ima pa dva valjarja ter je le za posebno veliko mlekarnstvo, kajti on se štirikratnim, počasnim zasukanjem okrogle mize izgnete 30 kilogramov surovega masla naenkrat. Ta stroj, čegar miza ima poldrugi meter v premeru, stane pri izumitelju v Hildesheimu 207 gl.

Kako je dobiti občinam državno podporo za napravo kálov ali napajališč za živino.

Veliko je še občin na Kranjskem, katere bi si rade napravile svoj kál ali napajališče za živino, pa jim primanjkuje denarja, kako pa državno podporo dobiti, tega pa ne vedó. Mnogo prošinj za tako podporo pride na c. kr. kmetijsko družbo, katera sedaj nima nič več v roki razdelitev državne podpore za kále, zato tudi takim prošnjam ustreči ne more. Prošnja za državno podporo za kál uložiti je pri okrajnem glavarstvu. Okrajno glavarstvo oddá potem to prošnjo osredni vladi v Ljubljano, katera potem določi podporo z ozirom na sredstva, ki jih ima na razpolaganje. Vlada usliši pa le one prošnje, ki so prav narejene, ki imajo vse potrebne priloge in ki v resnici dokažejo potrebo subvencije za kál. Večina prosečih občin ne zná take prošnje narediti in tako čas trati ali pa še celó slednjič nič ne doseže, akoravno je v Ljubljani v ta namen mnogo denarja na razpolaganje. C. kr. deželna vlada je uže o svojem času občine podučila, kako je take prošnje delati, pa dotična naznanila so se gotovo uže vsa pogubila. Iz tega vzroka, in ker je naprava kálov posebno zaradi vspešne živinoreje mnogokrat prepotrebna, zdi se nam potrebno prijaviti ono, kar mora prošnja zapopasti.

Gori smo uže rekli, da je prošnja vložiti pri okrajnem glavarstvu. Prošnja pa mora to-le vse zapopasti:

1. Kraj, kjer občina hoče napraviti napajališče ali kál za živino. Ta kraj naj bode popisan, na kratko zaznamovana njegova lega in povedano, katere vasi rabile bi kál, koliko je živine in v katerem času bi kál rabili.

2. Vzroke, zaradi katerih je kál potreben. Te vzroke mora potrditi dotična podružnica c. kr. kmetijske družbe. Dalje mora biti razloženo, zakaj občina ni zmožna kála na svoje stroške napraviti.

3. Prošnji naj je pridjan majhen načrt namerovanega kála, s popisom in z razjasnilom, kako bode kál narediti.

4. V prošnji mora biti naveden znesek, za katerega bi se dal napraviti kál in pa svota, za katero občina prosi. Povedati je, s katero svoto bi se izhajalo, ako bi občina delavce in vožnjo preskrbelo.

5. Prošnja mora biti podpisana od občinskega predstojnika.

Ker c. kr. vlada ne usliši vsake prošnje, navedemo v naslednjem pogoje, pod katerimi ona podporo prizna, za to, da se potem občine vedó ravnati in nepotrebno prošenj ne vlagajo.

Pogoji so ti-le:

1. Nameravan kál mora biti od državnih tehničnih organov namenu primeren spoznan.

2. Predno občina dobi podporo, se ona mora po svojem postavnem zastopu zavezati s pravno veljavnim izrekom, da bode napravila v določenem času kál in ga vzdrževala v dobrem in namenu primernem stanju.

3. Prvo polovico dovoljene podpore dobi občina takoj pri začetku dela, drugo polovico pa po dovršitvi,

ako je državni tehnični organ pripoznal, da je stavba prav izvršena.

4. Ako bi občina ali vas brez opravičenega vzroka ne bi bila dovršila dela v določenem času, mora ona prejeti znesek s 5% obresti vrniti politični oblasti.

Paša živine in naši srenjski pašniki v ravninah.

(S posebnim ozirom na Dolenjsko.)

Spisal V. Rohrman.

II.

Naši srenjski pašniki ali gmajne, kakor jih ljudstvo imenuje, nam ne dadó dovoljnih dohodkov in takega užitka, kakoršnega sem zadnjič podrobneje navajal. Korist, katero uživamo dandanes iz naših srenjskih pašnikov, je povsem nezadostna; njih vrednost je toraj le mala in nerazmerno manjša, kakor vseh ostalih kultur.

Vsaj se pa res živina po naših gmajnah le revno pase in redi. Da! V večini naših razmer lahko rečemo, da je ravno toliko vstreženo živini, če jo gonimo po končani zimski hlèvski reji na pašo, kakor da bi se šlo „iz dežja pod kap“. Navadno imamo radi naše nebrižnosti in malomarnosti gmajne, ki so le pičlo obraščene s pritlično travo tako, da žival komaj muli. In še ta trava nima nobene spodraščljivosti, sosebno če je leto suho. Šopiri se in gospodari po teh gmajnah pa vsakovrstno pritlično grmičje, kakor brinj, črni trn itd., potem sitna in škodljiva plevelna zelišča, kakor gladež, osat, podlesek itd. Kjer je pa lega pašnika močvirna, rodé se zopet na škodo le kisle trave, kakor ločnice, bici in razne druge ojstrice. Ruša je toraj jako revna in postaja leto za letom slabša. Ni se nam tegadel čuditi da se živina po takih praznih gmajnah le revno preživi, vsaj so iste v pravem pomenu besede le gole „pušče“ — zemljišča, za kojih obdelovanje in oskrbovanje se živ človek ne briga. Na takih pašnikih se živina le v prvem času paše malo boljše počuti, ko pride namreč iz zaduhlega hleva in pičle zimske reje na prosto, na sveži zrak in do fríšne trave. Prvi čas se še tudi parkrat najé, pozneje pa navadno le lačna sém ter tjà tava in hodi lačna domu, to še posebno, če je poletje suho. S takim tavanjem pa zgubi živina res na mlečnosti in shodi le rušo, da je še manj spodraščljiva.

Te gmajne pa niso le na sebi — to je, v dajanji užitka — toli revne in slabe za pašo živine; marveč se tej nepovoljnosti pridruži še nespameten način njih porabe za pašo. Tu se nažene vsa možna domača živina na kup: goveda, konji, prešiči, ovce, gosi itd. in prepušča vse nedoraslim otrokom v varstvo in nadziranje!

Kaj so temu posledice? Nerazumni otroci kot pastirji se po gmajnah le zbirajo sebi v zabavo, mesto da bi varovali živino. Vsako drugo početje jim je mar, le živina ne! Tu se igrajo, razgrajajo, se pohujšujejo, preklinjajo in navadijo vseh slabih nprav in napak, ki rade obvisé in kvarijo pozneje doraslega človeka; tu kurijo in se vadijo krasti, kar jim je pri roki, kakor koruzo, krompir, sadje itd. — s kratka, naše gmajne so prava zavetišča za pohujšanje otrok.

Živina pa sama sebi prepuščena sili in vhaja rada po naravnem nagonu na bližnje senožeti ali njive v škodo, ker jih popase. In naj jo ugleda pastirček! To ti vpíje, preklinja in neusmiljeno pretepa ubogo in ne-